

İSKENDERUN
TİCARET VE SANAYİ ODASI
İSKENDERUN CHAMBER OF
COMMERCE AND INDUSTRY

20.12.2021 TOBB KONSEY TOPLANTISI

SORUN VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

ENFLASYON DÖVİZ KURU VE FAİZ İLE İLGİLİ YAŞANAN SORUN:

Pandeminin gölgesinde geçen 2021 yılında maalesef döviz kurlarının ve enflasyonun artışı karşısında alım gücü önemli ölçüde azalmıştır.

Çözüm Önerileri:

2021 yılının eylül ayı itibariyle Merkez Bankası tarafından faiz indirim kararları alınmasıyla Türk Lirası'ndaki değer kaybı belirgin hale gelerek, ekonomik dengeleri olumsuz yönde etkilemiştir. Fiyat istikrarının kaybedilmesi ve döviz kurundaki sert hareketlilik, 2022 yılını daha da öngörülemez bir noktaya taşımıştır. İşçi işveren ayrımı gözetilmeksizin ticari hayatın tamamını olumsuz yönde etkileyen bu belirsiz durumun ortadan kaldırılması, TL'deki istikrarın sağlanması ve enflasyonun tek hanelere düşürülmesi en önemli beklentimiz olmuştur.

SURİYELİ SİĞINMACILAR SORUNU:

T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nden alınan verilere göre 09.12.2021 tarihi itibariyle ülkemizde geçici koruma kapsamında 3.739.240 Suriyeli sığınmacı bulunmaktadır. Hatay ise 437.588 Suriyeli sığınmacı ile İstanbul ve Gaziantep'ten sonra en fazla sığınmacı ağırlayan 3. il konumundadır. Bu rakam Hatay nüfusunun %26,44'lük bölümünü oluşturmaktadır. Suriye'deki karışıklıkların başladığı zamandan bu yana Hatay'da barınan Suriyeli misafirlerimiz; demografik, sosyokültürel ve ekonomik açıdan ilimizi olumsuz yönde etkilemektedir. Suriyeli nüfus sebebiyle il ve ilçelerimizde; konut ihtiyacında artış, kayıt dışı işgücü ve işsizlik ile belediye hizmetlerine duyulan ihtiyacın artması gibi durumlar meydana gelmiştir.

Çözüm Önerisi: Suriyeli sığınmacıların Hatay'da yarattığı sorunları engelleyici tedbirler alınmalıdır. Yapılacak kamu yatırımlarında, verilecek teşvik ve devlet yardımlarında Hatay'a öncelik tanınması genel beklentilerimiz arasında yer almaktadır. Özel İstihdam ve Teşvik paketleriyle bölgemizin esnaf ve sanayicisi desteklenmelidir.

TARIM:

Sorun: Avrupa Birliği tarafından oluşturulan Katılım Öncesi Yardım Aracı'nın Kırsal Kalkınma bileşeni olan IPARD programı, Hatay'ın da aralarında bulunduğu 42 ilde uygulanmaktadır. Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu (TKDK) tarafından yürütölmekte olan bu program kapsamında, birçok sektöre hibe desteği verilmektedir. Program önemli faydalar sağlamakla birlikte, aşağıda ifade edilen konularda yatırımcılar ağısından sıkıntılar yaşanmasına sebep olduğu ifade edilmektedir.

IPARD PROGRAMININ SORUN ve ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

1. IPARD programında AB ölkelerine ihracat yapan firmalar proje başvurusu yapamamaktadırlar. Bu durum hali hazırdaki firmaların (TKDK'dan hiçbir destek almamış olsa dahi) mevcut tesislerini modernize etmesini, ya da başka bir arazide dahi yeni bir yatırım yapmasını engellemektedir. Bu durum ihracatçı firmalara bir tür cezalandırma gibi olmaktadır.

Çözüm önerisi: AB ölkelerine ihracat yapan firmaların da proje sunabilmesine olanak sağlayacak şekilde bu kuralın kaldırılmasıdır.

2. Meyve Sebzelerin İşlenmesi ve Pazarlanması sektöründe; mevcut ya da yeni yapılacak soğuk hava depolarının kapasitesinin 10.000 m³ (yaklaşık 2000 ton ürün alabilmektedir) sınırlaması vardır. Bu durum mevcutta 10.000 m³'ün üzerinde soğuk hava deposu bulunan işletmeler aynı il içerisinde farkı bir arazide dahi proje başvurusu yapamamaktadır. Bu durum firma ortaklarının yeni şirket kurarak başvuru yapmasına dahi izin vermemektedir. Bu nedenle mevcut işletmelerin verimlilik artışına yönelik yeni teknolojili paketleme hatları, çatısına Güneş enerjisi santrali kurulması gibi yatırımları yapmasına da izin vermemektedir. Ayrıca 10.000 m³ kapasitesi ölkemizin meyve sebze üretim potansiyeli ağısından değerlendirildiğinde oldukça küçük bir kapasitedir. Bu nedenle firmalar mevcut tesislerinin olduğu arazilerinde imar ağısından bir engel olmamasına rağmen proje başvurusu yapamamaktadır.

Çözüm Önerisi: Meyve sebze sektörü için 10.000 m³ sınırlamasının kaldırılmasıdır. (Edindiğimiz bilgilere göre daha önce AB aday ölkesi olarak Katılım Öncesi Yardım aracından faydalanan birçok ölkede 10.000 m³ sınırlaması olmamıştır.)

3. TKDK'nın çağrıya çıkma tarihleri belli olmadığı için, yatırımcılar, yatırım planlaması yapmakta zorlanmaktadır. Çağrı çıktıktan sonra proje hazırlayan birçok firma da yapı ruhsatı gibi alınması gerekli izin ve ruhsatları yetiştiremediği için projeleri reddedilmektedir.

Çözüm Önerisi: Yılbaşında, ilgili yılın “proje çağrı takviminin” yayınlanması faydalı olacak ve yatırımcıların, planlama ve izin başvurularını yapma konusunda önünü açacaktır.

4. Proje çağrısı yayınlandığında proje bütçesi TL olarak belirlenmekte ve Avro kuru, proje çağrısının yayınladığı tarihten bir önceki ayın AB komisyonunun belirlemiş olduğu kur üzerinden sabitlenmektedir. Projenin hazırlanıp sunulması yaklaşık üç ayı bulmaktadır. İnceleme ve sözleşme imzalanması süreci de en az üç ay sürmektedir. Bu durumda avro kurundaki yükselmeler karşısında yatırım maliyetleri de ciddi anlamda artmaktadır. Bu durumda %50 gibi görünen hibe desteği ciddi oranda düşmektedir. Aralık ayı içerisinde Avro kuru 20 TL’yi geçmiş, hükümetimizin son müdahalesi ile 14 TL civarına düşmüştür. Tam bütçeli bir projede 5.825.000 TL hibe alınacak iken 6.100.000 TL kur farkı oluşmuş durumdadır. Bu durum yatırımcıların projelerini iptal etmelerinde ve yatırımdan vazgeçmesine neden olmaktadır. TKDK tarafından küçük çaplı bir güncelleme yapılmış, ancak yapılan güncelleme kurdaki reel artışı telafi etmekten oldukça uzaktır. Ayrıca bu güncellemeden de proje bütçesinin tamamını (1.250.000 Avro karşılığı TL olarak 11.650.000 TL) kullanacak şekilde proje sunana yatırımcılar faydalanamamaktadır. Çünkü proje sunulan dönemdeki üst limiti eşik değer olarak kabul etmektedir ve proje bütçesinin bu değer üzerine çıkmasına izin verilmemektedir. Bu durumda büyük yatırım yapacak olan yatırımcı bu güncellemelerden faydalanamamaktadır. Ancak küçük bütçe ile sunulan projeler faydalanabilmiştir.

Bu durumun sonucunda vazgeçen yatırımcıların kullanmadığı bütçelerin AB’ye iade edilme ihtimali ortaya çıkmaktadır. Bu da ülkemizin yatırım kapasitesini kullanamamasına neden olacaktır.

Çözüm Önerisi: IPARD Destekleri kapsamında AB’den gelen destek avro olarak geldiği için, proje bütçelerinin de Avro olarak düzenlenmesine izin verilmelidir. Hibe desteğinin avro olarak ödenmesi, projelerin iptal edilmesi durumunu ortadan kaldıracaktır. Şu an uygulanmakta olan 10. Çağrı kapsamındaki projelerde de oluşan büyük farkın ortadan kaldırılıp, yatırımların devam edebilmesi için, proje kapsamındaki ödemelerde fatura tarihindeki kurların göz önünde bulundurulması veya doğrudan fatura bedelleri üzerinden hibe ödemelerinin yapılması yatırımlarını askıya alan yatırımcıların devam etmelerini teşvik edecektir.

LOJİSTİK:

Sorun: Lojistik sektörü Hatay'ın önde gelen sektörleri arasında yer almaktadır. Hatay'da toplanan vergilerin önemli bir bölümü, limanlardan elde edilen gümrük vergilerinden oluşmaktadır. Ayrıca Hatay'daki Organize Sanayi Bölgeleri'nde istihdam edilen yaklaşık 9 bin kişinin neredeyse iki katı, lojistik sektöründe şoför ve ara eleman olarak çalıştırılmaktadır. Lojistik sektörünün, hem istihdama hem de devletin vergi gelirlerine bu denli katkısı varken, üzerindeki maliyet yüklerinin oldukça ağır olduğu ve işin sürdürülebilirliğini olumsuz yönde etkilediği sektör temsilcileri tarafından ifade edilmektedir.

Çözüm Önerisi: Lojistik firmalarımız, maddi yüklerin hafifletilmesini ve lojistik sektörüne kalıcı destekler verilmesini arzu etmektedir. Ayrıca Hassa Tüneli projesinin bir an önce hayata geçirilmesi, genel beklentilerimiz arasında yer almaktadır.

TURİZM:

Sorun: Hatay, sanayi ve ticaret kenti olduğu kadar aynı zamanda önemli bir turizm kentidir. Suriye'de yaşanan karışıklıklar, coğrafi yakınlığı sebebiyle Hatay'da süregelen bir savaş olduğu algısına yol açmakta, bu durum yerli ve özellikle yabancı turistlerin bölgemizi ziyaret etmesini engellemektedir. Hem Suriye sorunu hem de koronavirüs pandemisi göz önünde bulundurulduğunda, turizm sektörünün acilen desteklenmesi gerektiği düşünülmektedir.

Çözüm Önerisi: Olumsuz etkilenen turizm sektörünün desteklenmesi ve sektör için özel teşvik programları hayata geçirilmesi gerektiği düşünülmektedir. Turizm sektörünü ayakta tutabilmek ve istihdamın devamlılığını sağlamak için, vergi ve SGK prim desteği verilmesi gerektiği belirtilmektedir.